

ANNEX-III

ANNEX III
RESUM DE CONTINGUTS

ANIMALS INVISIBLES: MITE, VIDA, EXTINCIÓ I DES-EXTINCIÓ

1. Guió conceptual

L'Exposició planteja la recerca i descoberta de les històries que envolten als *Animals Invisibles*. Hi ha animals, com el Moa –au gegant que va viure a Nova Zelanda– o el Megateri –ós peresós colossal d'Amèrica del Sud– que van desaparèixer per l'acció de l'ésser humà. Avui són animals extints, com també és el cas del simbòlic dodo de l'illa Maurici, si bé encara conserven moltes històries al seu voltant; és a dir, el llegat perpetuat pels pobles que van coexistir amb ells. D'altres invisibles són criatures que sabem que hi són, com el calamar gegant, però que resulten molt difícils de veure. De vegades, perquè habiten fosses abissals o muntanyes inaccessibles. De vegades, perquè queden molt pocs. I, en qualsevol cas, no tot són éssers exòtics i llunyans.

Les sargantanes, libèl·lules, papallones i abelles que abans veiem sovint –fins i tot a les ciutats– avui han pràcticament desaparegut per acció antròpica: han esdevingut animals invisibles. Alhora, el llop, les guineus i moltes espècies d'ocells dels nostres camps també s'han anat esvaint malgrat continuar en l'imaginari tradicional sota la fórmula de relats, llegendes i tradicions.

De les llegendes emergeix un altre bloc de criatures invisibles arrelades al folklore, a les fantasies provocades pels desitjos i les pors de les persones que han imaginat vides que mai no han existit però sempre han sentit properes: dracs, sirenes, nans o gegants. Cadascuna lligada a una geografia i a una cosmovisió.

Tot, en conjunt, articula l'exposició *Animals Invisibles*. No es parla únicament de l'animal difícil de trobar –imaginari, extint o viu– sinó de les històries humanes que es mouen al voltant d'ell. Suposa una descoberta del territori des del punt de vista de les ciències naturals (geologia, flora i fauna), de l'antropologia i de la cultura. Una orientació que pretén divulgar i estimular el coneixement, sobre els *Animals Invisibles*, entre la ciutadania; sempre des de diferents camps del saber mitjançant una aproximació interdisciplinària. I és que allò que es coneix, acabem per estimar-ho i valorar-ho. I si estimem, conservarem i protegirem el nostre patrimoni.

Per tot això, als diferents àmbits, es mostraran col·leccions i recursos científics (taxidèrmies, esquelets, rèpliques, documents, etc. així com obres aportades per un gran ventall d'artistes pertanyents a diverses disciplines: fotografia, pintura, escultura, dibuix, música, còmic, tatuatge, escriptura, art conceptual, etc.

2 Continguts i plantejament expositiu

L'exposició s'estructura en 5 àmbits principals amb un pròleg i un espai per activitats. També incorpora elements fora d'àmbit que ens transmeten la idea que encara som a temps d'evitar que els animals invisibles *vius* passin a engrandir les llistes d'animals *extints* a causa de l'acció humana.

Al llarg del recorregut de l'exposició, a través d'espais semitancats, diferenciats i envoltants, es pretén mostrar els éssers existents difícils de veure (VIDA); als que romanen a la memòria col·lectiva de diferents comunitats i grups socials, hagin existit o no, (MITO); als que s'han extingit (EXTINCIÓ) i als que en el present o futur proper pot ser que es desextingeixin (DESEXTINCIÓ).

Tot això mitjançant una museografia diversa i eclèctica, on s'uneixen les Ciències Naturals i les Ciències Socials: fotografies, taxidèrmies, rèpliques, enregistraments sonors, vídeos científics i divulgatius, espècimens conservats en alcohol, obres i instal·lacions artístiques, fòssils, maquetes, pel·lícules....

Els diversos animals que es presenten en cada àmbit formen alhora sub-àmbits en estar representats per un conjunt de recursos i elements museogràfics molt variats.

2.1. Pròleg. (Plànols de referència 3, 4, M1, M2)

La/el visitant, abans d'endinsar-se en el discurs de l'exposició, trobarà un pròleg. Es tracta d'un enregistrament visual i sonor on l'actor, director i artista Viggo Mortensen, presenta l'exposició i ens dona la benvinguda.

2.2. MITE (Plànols de referència 5, 6, 7, CA4, CA5, CA6, CA7)

«Invisibles per a l'ull, visibles en la ment dels pobles»

Es presenten alguns animals que formen part de l'imaginari de tot grup humà: llegendes, pors, festes populars, ciència-ficció, etc. agrupats en diverses sub-àmbits:

- Sirenes: - Instal·lació *Hydropithecus*: 2 fotografies (originals), vídeo y esquelet de *Hydropithecus*
 - Fotografies (originals)
- Girafa: - Crani de girafa (original)
 - Ossos d'una extremitat completa (original)
 - Dibuix Josep Granyer (original)
- Elefant: - Dibuix de Ts'lkayo (original)
 - Impressió foto elefant (1:1)
 - Escultura Josep Granyer (original)
 - Crani i mandíbula (original)

2.3. VIDA (Plànols de referència 8, 9, 10, 11, CA8, CA8b, CA9, CA10, CA11, CA12)

«Quan la invisibilitat supera a la visibilitat»

En aquest àmbit es mostren criatures molt difícils d'observar però que, després d'una cerca pacient, és possible documentar la seva existència. Les raons de la seva "invisibilitat" poden oscil·lar des de la seva inclinació per viure a llocs allunyats dels humans fins al perill d'extinció.

- Fauna cavernícola: espècimens originals en dues caixes entomològiques i fotografia
- Tritó del Montseny: maqueta i fotografies
- Gall fer: taxidèrmia, fotografies, so i eines de localització

ANNEX-III

- Ovella negra: fotografies (originals)
- Àliga: quadre a l'oli (original)
- Loba: fotografies "Proyecto Loba"
- Meduses: pots amb espècimens i fotografies
- Peces mesopelàgics: plaques de petri amb espècimens i vídeo
- El fotògraf invisible: fotografia gran format (original)
- Sons naturalistes: gravació (original)
- Paisatge sonor: 24 hores en un dia de primavera en el Montseny

2.4. EXTINCIÓ (Plànols de referència 12, 13, 14, CA13, CA14, CA15;CA16)

«Entre la realitat i la ficció»

Éssers vius que van existir però que, ja hagi estat per l'acció dels canvis naturals o l'activitat humana, s'han extingit. O no... (en determinades ocasions la ciència ha pogut documentar animals que es consideraven extints: és el cas del celacant).

- Mamut:- Fèmur fòssil de mamut (rèplica)
 - Maqueta mamut de la Ciutadella
 - Postals Animals del Passat (originals)
- Dodo: - Escultura de cap de Dodo (original)
 - Quadre Dodo d'Oxford (reproducció)
 - Titella de Dodo (original)
- Dinosaurès:- Pel·lícula El Valle de Concavenator (tràiler, capsa DVD, cartel promocional, maqueta de *Concavenator*)
 - Pel·lícula El Valle de Gwangi (tràiler, Capsa DVD, maqueta de *Pteranodon*)
 - Fèmur fòssil de *Titanosauridae* (Rèplica)
- Mandíbula fòssil de megalodón (réplica)
- Instal·lació artística: *Sexta extinción. Atlas sobre biodiversidad ausente*
- Joc: crea el teu propi dinosaure

2.5. TASMANIAN TIGER. Case study of museum of extinction (Muntades i Studio)

(Plànols de referència 21,22, CA24, CA25)

En aquest àmbit de transició o reflexió, es presenta un projecte sobre un animal extint, el tigre de Tasmània, i es fa amb una tecnologia en perill d'extinció, holografia i instal·lació que evoca l'encant dels antics museus de ciències naturals.

La instal·lació planteja el debat sobre l'obsolescència i la carrera eterna per crear noves i sofisticades tecnologies, que acaben generant una bretxa social cada vegada més profunda. L'obra recrea la sala d'un museu d'història natural, amb tres vitrines i un holograma.

Les vitrines contenen fotografies de la investigació realitzada i algunes imatges en moviment en tauletes; una altra vitrina mostra estudis d'ADN sobre com reviure animals desapareguts; el tigre de Tasmània és un dels casos més estudiats; i hi ha un tercer aparador amb marxandatge,

que és el que manté viu el tigre de Tasmània a la cultura popular (samarretes, cerveses, postals...). Aquests són elements que li permeten seguir molt present a Tasmània.

2.6. DES-EXTINCIÓ (Plànols de referència 15, 16, 17, CA17, CA18, CA19, CA20)

«Reviure l'invisible».

Gràcies als avenços en la recuperació d'ADN fòssil, i en la genètica en general, han sorgit diferents projectes i iniciatives abocades a la des-extinció d'espècies. És poc conegut que a Saragossa es va produir la primera des-extinció de la Història, revivint durant vuit minuts a un bucardo l'any 2003. Però aquesta recuperació de l'animal extint no només és quelcom exclusiu de la biologia sinó que podem des-extingir animals gràcies al nostre relat cultural: l'escriptura, la pintura o un tatuatge sobre el cos.

- Papallona *Xerces*: 2 fotografies
- Cadena ADN (projecció)
- Material laboratori ADN fòssil (original)
- Crani Neandertal La Ferrassie (rèplica)
- Crani pre-Neandertal (rèplica)
- Tatuatges: collage de fotos, mapping sobre banco
- Quadro al oli de gran format (original)
- Instal·lació digital (original)
- Fragments d'articles publicats en El País i objectes

ELEMENTS FORA D'ÀMBIT

Guies locals (Plànols de referència 23, CA26)

Una terrible paradoxa és que, avui s'extingeixen espècies animals que encara no coneixem. És a dir, que desapareixen sense que els haguem descrit. I la solució no és la des-extinció sinó conèixer, estimar i protegir el nostre patrimoni natural. Alhora, perdem llengües i tradicions de moltes ètnies d'arreu del planeta; i d'aquesta manera, també perdem els animals invisibles que són en el seu imaginari.

Per això, les persones que habiten espais poc populars però amb el seu art i el seus relats mantenen *vius* als invisibles són una altra part clau d'aquesta mostra.

Còmics animals (Plànols de referència 24, CA27)

Pantalla, amb il·lustracions de còmics animals en perill d'extinció.

ESPAI EDUCATIU (Plànols de referència 18, 19, 20, CA22, CA23)